

Extraordinari: 50 centims

Catalunya Artistica

CONTEMPLANT CUADROS.—Dibuix de Mateu Balasch

Els meus únichs Reys (*)

COSTUMS BARCELONINAS

L: De quan jo era noy

—Noy, noy; posa 'l pa sech en remúll, que'n essent al vespre, ja estigui tot á punt de treure al balcó; (el menjar dels caballs y las sabatas ó espartenyas del pare). No te 'n descuydis, sents? perque, sinó, els Sants Reys s' enfadarian y no t'hi posarian res á dins de las sabatas!... No te'n descuydis, sents?... —m' advertí carinyosa com sempre ma bona mare (que al cel sia) tot perdentse per la fosca y alta escalera que devallava tot cuyta-corrents per anarsen á guanyar l' escàs jornal á la fàbrica de confits y caramel-los de cá l' Abella.

Eram á la vigilia dels Reys, cap allà á las tres de la tarde; y ella fins á las vuyt del vespre no'n tornaria de la fàbrica....

—¡Sí, sí!...—li vaig respondre, fent ballmanetas y corrent cap al menjadoret de casa, á escorcollar els dos calaixos fondos qu' hi havían, un á cada cap d' aquella taula rodona, d' alas casi sempre plegadas.

Al calaix de l' ávia, manoy, quin be de Deu de rosegons y crostas! ... Com qu' era tan vella y desdentegada, la pobra!...

—¡Avia-parrina, yo buy un plat ben grrós!..

—No m' amohinis! —barbotejá ella, secament, y com si rés, seguint rentant els plats.

—¡Avia-parrina, jo buy un plat ben grrós!...

—vaig insistir somiquejant y estivantli las faldillas. Ella, se'm girá en rodó, me guinyá sos ulls ratats que feyan llumenetas com els del gat, y amenassantme aquella má seca y revellida ab qu' aguantava 'ls fregalls, y fent llengotas ab aquella boca esfonzada, peluda y rugosa:

—¡Mira.... mira tossút.... mira que si no callas te la béntu!.... ¡Ves á amohinar á ta mare!...

—¡Sí.... sí!... y sí!... Jo buy un plat ben regrrós!—vaig perfidiejar, picant de peus, y rompent ab un plor estrident y atabalador que la va treure de pollaguera. Y ella, enquerada de bó de bó, tot d' un plegat deixa de rentar, se 'm gira d' una revolada, y aquella

má freda, terrible y nirviosa me va pendre d' un brás, y ab tírria.

—¡Té, fumút!.... ¡Té, marrá!.... Te, bramasachs!.... ¡Bídm si ara callarás!....—embarbosá boy tartamudejant, y fentme anar d' ací d' allà, y trayentme cap á la saleta del menjador á cópia d' empentas y batsegada's.

—¡Donsas arra hu dirré á la marre cuan vinrrá!.... sents?...—vaig fer jo, enviantli una llengota de rebecaría, aixís d' amagat per sota 'l cólse. Y tot fregant maymó, maymó, d' esquena per las parets, me vaig anar esquitllant cap á l' arcoba dels pares, cap allà als devanters del nostre humil piset ahont hi havia l' únich balconet de casa y per hont se 'ns hi entrava franch y rialler el bon sol, á vessarhi sas alegrias desde 'l matí fins al cayent de la tarde; aquell balconet que ab tot y ser tan reduhit que, sols ens hi cabía la torratxa ab sa mota de marduix, y penjada á part de fora la gávia del verdúm cego, y la del grill al estiu, constituí el nostre casi únich consól en las diadas qu' estavam tristos, y sobre tot per mí que, sempre anava á esbargirhi mas plorallas, donchs tot contemplant desde'l palco d' aquell balcó, las graciosas escenas que's desenrotllavan abaix del arrebalel (que'm feya d' escenari), sempre m' hi distreya, y acabava oblidantlas.

Allà donchs, vaig acudir per únich consól; y per bella estona vaig contemplar una de las escenas mes atrayentas y simpáticas. Héusela aquí.

Era una colla de xicots, qui mes gran, qui de la meva talla, y sota la rotllana de llum de gas, que vermellosa 'ls batía al seu demunt, d' un fanal amarrat á la paret, se disputavan calorosament, per hont, élls, exirían á *recibir* als Reys.

Y no s'entenian, y ni's podían entendre, de cap de las maneras, perque tan aviat l' un prenia 'l *mando*, com el prenia l' altre; y com per acabarho de aclarir, al fort del debat, sortían unas quantas trompas de llauna (d' aquellas que diuhen cridan als Reys) y ab son ressó estrident y aixordador cuydavan ofegar aquell patóll de veus baladreras, fent acudir dels altres arrebals vehins, nous reforsos de maynadas, que venían corrent á salt de cá, boy sonant també llurs propias bocinas, y, ara, s' agregavan á la colla del nostre carrer, y aquell avans petit escamot, després arribava

(*) El present treball vá obtenir un PREMI en el "Segón Petit Concurs Literari" convocat en CATALUNYA ARTÍSTICA per nostre actual Director cuan tenia igual càrrech ab l' anterior empresa editorial d' aquest periódich El Sr. Ayné Rabell, d' acort ab l' autor guardá aquest article pera publicarse en la Diada, com aixís ho fem avuy.—N. de la R

á pendre l' aspecte d' un veritable exércit de gent menuda que s' hagués revolucionada contra llurs autoritats.

Alguns, cridavan:

—¡Vindrán pe'l arrebal de Sant Antoni, que, 'l *mestre* avuy ens ho ha dit á estudi!.... ¿oy, *Nandu*?....

—¡Oy!—afirmava l' aludit ab un categórich y brusch moviment de cap, (com qu'encar bre- nava y tenia la boca enfarfegada per una mossada de pá-mut).

—¡Oy que nó!.... ¡Oy que nó!....—saltava des- saforat, un altre, que no li deuría venir pas massa bé l' haber d' anar á fer la ronda per l' arrebal de Sant Antoni, perque era massa lluny de caseua.

—¡Oy que sí!.... ¡Oy que sí!....—Tornava immediatament el contrariat, ab un cop de coll desambarrassantse la boca d' aquella mossada de pá.

—¡Oy que nó!.... ¡Oy que nó!.... que 'l meu pare (enfilant mes la veu) que 'l meu pare que trevallava al Bogatell, ahir vespre cuan ne venia diu que ja 'ls va veure, y que li van dir qu' en- trarian pe 'l nostre arrebal y *hasta* passarian per dedins de l'eixida de casa nostra mateix! ...

—*Donsas*, á mí, avuy m' ho ha dit mossén *Garlopa*, sabs?... El *padre* de las Mínimas, que vindrán pe'l arrebal de Sant Antoni, ¿ho sents?... y, calla, calla, ho sents?... No'm tinguís llengua, perque, si nó.... *mirat*, aviat hi serém, ho sents?...—va dirli aquest, exaltat, y atrevintse fins á amenassarlo ab son puny clós que boy fent la pinya ja li arrambava á frech de morru sota'ls nassos, com si li dongués á adivinar per l'olor, cuants, ó bé si serían á parells ó *sanassos* els pinyóns que s' amagavan dintre d' aquella pinya de cinch dits. L' altre, com si l' olor d' aquella pinya borda, de mala lley, l' hagués tot représ, se quedá encantat y sens badar boca.... El malapúa que l' amenassava, jo ja 'l coneixia. Era l' escolá major, per cert el més entremaliat de las Mínimas. De la colla del carrer, era éll el més ganápia, y vestia un gecot curt d' estretas y esparradas mánegas, com ja fet expressament pera diferenciarse dels altres, que tots dúyan senzilla bata de teixit, d' un blau esblaymat per las surras dels picadors y pe'ls banys de llexiu bullent.

—¡*Ambustero*, més que *ambustero*!....—saltá del seu derrera un esquitx d' home, un ma-

rréch rabassut, ab génit de ví de setze, y ab un espinguet de veu, que, lograva ferse sentir d' á cap á cap del arrebalét. A n' aqueix, jo també 'l coneixia. Era 'l nebot de mossén Gil, y li feya d' escolanet, y abdós, y més una senyora conca, germana del capellá, vivían modestament en el primer pis de la nostra escaleta. En *Leyandru* (que 's deya 'l nebot) tot bellugantse y brassejant, ab aquella vivor d' estornell que li era ben del natural, va continuar á bells crits.

—El meu *sinyó Tlu*, *buy*, m' ho ha dit!.... Ell, es *capeyá*, sents?... y 'ls *capeyans* no 'n *fan gens*, may cap de mentida!.... M' ha dit, que éll, també 'ls *nirà á recibir* als Reys, pe 'l arrebal de la Neu, (que era un carrer immediat al nostre), *hasta* mudat ab aquell vestit d' or de *fer* la missa.... y que totas las *stnyoras* monjas del seu convent, també hi anirán ab éll, fent professó, ab els candeleros bons de plata, y ab tots els llums encesos!....—

Y aquell gánguil, el més ganápia de la colla, no se perque s' aturdi devant d'en *Leyandru*, d' aquell escrapuló d' home, d' aquell tap que semblava haver escapat d' una enverinada *graciosa*.

Llavors, alguns de la colla, recordantse dels instruments que tenían en бага, y no poguentse retenir la involuntaria bufera que se 'ls muntá á la boca, van sonar ab totas sas forsas aquellas trompas escardalencas, aturulladoras que, cuydaren ofegar enterament l' embrancada discussió, fentlos perdre á tots l' esma y las ganas de continuarlas, y que á ben segur hauria termenat com totas las disputas de la quítxalla; ab una batuda renyida y encarnissada, á mossegadas y esgarrapadas, y á cossas y á clatellots y á cops de puny.

—¡*Pues*, acabém d' una vegada!—proposá'l ganápia de las Mínimas, fingint extremada energia—á la, qui vol venir ab mí cap á Sant Antoni?...—digué aixecant al ayre son bras espallissat, y ab galóns simulats, de paper blanch, y la seva colossal trompa de llauna tota abonyada. Uns cuants decidits van enrotllarlo y éll, contantlos ab la seva trompa com si 'ls fes *aspergis*, un per un, ab cantarella d' estudi, va fer:

—Un, dos.... tres.... y *cotre*.... y cinch, *ja la tinch*... Alsa, aném, aném, que ja som prous, y massa, per fer barrila!....

—Donchs ab mí, qui hi vé cap al arrebal de

PARRAÏTE — Cuadro de SOLER DE LAS CASAS.

la Neu?—proposá 'l mirvi d' en *Leyandru*, el rival del ganápia, improvisantse de cop y volta una bandera de campanya ab un mámech d' escombria, y al bell cim la seva brusa ligada per las mámegas.

¡Si ho hagués espiat la seva tia, D.ª Sinforosa, la dòna més porquissera del vehinat, pobre *Leyandru*, no li arrendo pas la ganancia; quina mit de Reys hauria passat mes estomacada!

La seva bandera va esser més nombrosa que la del escolá de las Mínimas; y llavors, las duas collas rivals, remyidas, se van dividir, els uns cap amunt y 'ls altres en direcció inversa; cap avall vá!... Aquestos, arreglerats de tres en tres, imitant un verdader recaté de soldats, la bandera voleyant ran dels seus caps, y al pas de la tropa marxavan resoluts cap als aforas de la ciutat, al encontre dels Sants Reys, barrejantshi per entre mitj l' alegre y atabalador picaroleig de las burras de la llet qu' esvalotadas remenavan sas albardas y capsadas totas enmutiscadas...

A la colla d' en *Leyandru* encara s' hi va agregar el barlegassot d' en *Pierre* (drapayre d' aquell barri), despenjant del portal de casa seva la descolorida bandera espanyola qu' hi tenia per tot anunci; y ab un fenomenal corn que s' aplicá á la boca, 'n feu sortir aquell doll de sons vibrants y fondos y escandalosos que desensopiren á tot el vehinat. S' obrian balcones y finestras; surtia la gent de las botigas, y s' aturavan els transeunts, sols per veurer desfilat aquell núvol d' alegría...

El grandassot de ca'l lletér, també s' hi agregó, tot panxut y rodó com era, ab una paperi-

nassa de fideus clavada al muntorull del seu cap á tall de mitra de bisbe, y á falta de trompa, un fenomenal embut, el més gros que tenian á la botiga de casa seva pera servir la llet als parroquiáns, y que produhia un ressó fondo ben parió al del corn del fill d' en *Pierre*.

Un cop la lletera se 'n adoná que se li havia escabullit el xicot de casa y que justament se 'n havia emportat l' embut més gros de sa botiga, ella que si, va eixir al carrer seta una fúria, y ab tot y 'l que patia per corre, (donchs era molt grossa y panxuda) lográ atrapar al lleté del seu fill, encara ab la paperina clavada al seu cap y ab l' embut als morros. Me li va etzivar mitja dotsena de clatellots veritables, ab un brillo y un garbo que semblava repiqués unas timbalas; y 'l desvergonyit del xicot s' esbalegava ab uns *puys... uys!*... que ni que degollessin un porch. Y sa mare, boy enmenantse per una orella cap á casa seva, li anava dibent á bells crits:

—¡Passa á casa, porquissondo!... ¡pòchs modus, malcriat!... ¡Passa á casa, que en es-senthi t' haig d' estufar la pell de las anques tres pams!... ¡Hont s' es vist, morrejar l' embut de servir la llet!... Y qu' han de dir, després, els nostres parroquiáns, qu' han de dir!... —

Els demés xicots de la colla, se 'n van enriure del de ca'l lletér, no perdent per aixó el compás de la marxa que portavan tan decididament empresa.

Y jo, 'ls vaig perdre de veurer al cap de-vall del arrebalet, hont ab prous feynas s' hi oviravan els fanals qu' hi feyan una carota de més

mala mort.... semblaven mistos mullats que fosforejessin....

Y l' nostre carrer, llavors va quedar-se desamparat, quiet.... solitari, com de costum á aquelles horas.... Aquell fana! d' allá al meu davant, á l' altra banda del carrer, com anyorant aquella joventut riallera, ara tot sol y impacient, s' entretenia á senyalar per demunt de l' acera y dels blochs del mal empedrat carrer, com un perimetre de llum vermellosa que, juntament ab las ombras de l' armatosta de ferro de sa gávia, 's bellugava silenciosament per terra com las potas llargas y peludas d' una colossal y estrafta aranya. El vent portava d' allá baix, de fora, els sóns esmortuïts y desmayats de las trompas, y sobre tot el corn del drapayre. Solsament, de tart en tart, distreyan la trista monotonía del carrer alguns transeunts, molt poch, que com ombras fredoliques passavan arraulits, ben embossats ab sas capas y fregant ab llurs sabatas las llambordas de las aceras; y de la botiga de ca'l lletér encara sortían els renys y las sérias amonestacions qu' élla seguía fent al seu noy....

Aquesta escena talment va ferme oblidar els reganys de l' ávia, y fins vaig sentir bona recansa de no poguer gosar de la llibertat que gosavan tots aquells xicots del meu carrer y del meu temps.

Jo, ja m' havia distret. Las llágrimas, inadvertidament, se m' havían evaporadas demunt mas galtas, pró, després.... al trobar-me tot sol al balcó, me sentí com unas pessigollinas per aquí dintre, coll avall, unas ganas de tornar á plorar, y de remullar ab llágrimas mas xamosas galtas....

Pró, no hauria pas insistit més pe'l dítxós plat, á no ser la lluminosa imatge de ma bona mare que 'm creuhá á flor de cervell ab l' instantanietat del llampéch, encar repetint-me amorosa: «Fill meu, sobre tot no 't descuydis de posar el pá sech en remull.... sents?....» Y, llavors, resolut, vaig emprendre la determinació d' encararme altre cop ab la sorruda ávia!....

Jo 't fúm, tant sí com nó, hauria de passar la meval

—¡Parrina, ávia-parrina.... un plat ben grrós que 'ls Reys ya venen!!....—

Ella, com si *llússia*, seguí fresca com sempre, esbandint els plats dintre 'ls grossos xibrells de terrissa, ab las mánegas atrossadas

fins á dalt del nuset del cólze, ensenyant uns brassets escanyolits com las potetas del nostre verdúm cego.

—¡Avia, els Reys, coy, ya venen!!....—posant-me á plorar y á picar rabiosament de peus. (Era molt testaruda l' ávia!)—

Llavors ella va comparéixem ab una platas-sa, la més grossa de tot l' escudeller, y tartamudejant:

—¡Té, baladré!... ¡Té, tossut!... ¡Té, marrá!... ¡Té y calla!... ¡Ja ets ben bé fill de ta mare!... Y calla 't dich! que ó sinó, mira... mira que te l' envitzo!....—volia dir clavar-me un pinyach ó una *boleja* ab aquella má que ja 'm tenia dreta y amenassada á punt de caurem al clatell.

Y jo, li vaig pendre, aixís, d' una revolada, ab intencionada malicia y tot butzinant, butzinant, vaig correr á fer l' operació que tant m' havia encomanada ma bona mare.

Els vaig ben arruixar d' aygua els sechs rosegóns, y ja podeu pensar ab quina satisfacció ho faria després que tant m' havían costat d' afanyar, y que tant m' havia fet guar l' ávia, y que, 'ls caballs dels Reys, després, ja cansats del seu camí, vindrian aquella nit mateixa á espatufarse'ls per entre 'ls barrots de ferro de la barana del nostre únich balcó...

*
**

Un poch després—¡oh benehida arribada!—ja va entrar el meu pare, taral-lejant-me alguna d' aquelles del temps, que (com ell no estava aconducat á cap palco ni del *Lírich* ni del *Liceyu*) las aprenia de las coblas dels ceguets que no hi faltavan pas may á fer la seva acostumada sonata tots els matins de festa en sortint de missa de deu, al bell costat de ca'l flequer, que, la flequera ja 'ls treya tot seguit unas quantas cadiras y tamborets porque hi sonessin ab tot l' acomodo, y aixís de passada estalviar-se ella els dos cuartos ó 'l xavet de l' almoyna.

Y va entrar donchs, com deya, cantant-me una d' aquelles ayrosas, ab que ells solen distreure la pór de caure tot corrent y passant y traspasant per dalt de las bastidas ab la lleugeresa dels esquirols; porque heu de saber que mon pare era un trist manobre d' ofici.

Alló de que arribés cantant ja era bona senyal de que venia alegre, y que per tant, duya el degut cobro de la setmanada!

Vingué tot embossat ab son ample tapabocas, descolorit, tot just treyent al defora la punta del cigarro que, com una cuca de llum tantost s' encenia y tantost s' apagava pera tornar-se á encendre á curtas intermitencias, sent reapareixer al encén-dre al seu dessobre, l' altra punta del nas, enfredorit, vermell y lluhent com una cirerola, y á abduas bandes el pelut y frondós mostatxo, mal retallat á la cortimetia; ab la gorra de vellut decals, calada á garbí, aixafada pe'l darrera fins á protegirli 'ls papallóns de sas molsudas orelles, y la vise-ra li baixava emdevant, llardosa y caragolada com una teula cap per' vall, casi amagantli 'ls ulls; duent tirat sobre l' espatlla el senalló de las eynas ab la butelleta de dos roquills es-correguda, y á dessota l' aixella la fiambrera de la minestra.

—¡Noy... noy... ¿que, no ho sabas?...

—¿Qué, parre?...

—¡Oh, que som vistos els Reys!...

—Sí, parre?... ¿De bó que 'ls heu vistos?...—
fin jo, besantli ab delé aquellas mans fredas,

grossas y xaparras que tenian l' aspror del totxo y de l' argamassa, y qu' ell me 'n treya per dessota l' enserrallat de sos grans tapabocas.

Un cop ell desembrassat, y posat el seu petit fatu al demunt de la taula, me va pendre per las camas, per abaix als tormells, (funció que 'm solia repetir tots els vespres en tornant de la feyna, si es qu' estava de boyra) y ab molt liento, á poch á poch, m' anava alsant al ayre fins que, ab el cap, poch més tuscava las bigas; y aixís me passejava com fent els gegants per totas las dependencias del nostre piset, ell cantant ab la boca mitj closa y ab un ayre mages-tuós de professó de fora: «zing... né... né... zing... zing!...» boy aprofitant la punta del cigarro que li penjava com encastada al llavi inferior, y jo, liesso, ben liesso, dret y encar-carat com un ciri, els ulis fits al sostre y ab els brassos extesos en creu com volent semblar un Sant Christ... Y després, me tornava á terra, amuntegant petóns y mes petóns, com si 'm vullgués acurullar aquells dos clotets graciosos

ESTUDI.—Dibuix á la ploma per SOLER DE LAS CASAS

que m' hi apareixian al mitj de cada galta sempre que reya, y que, semblavan talment dos xucladors de petóns. Y 'ls petóns del meu pare tenian l' agradable fortor del tabach de pobre, de paquetilla de 16, que 'm dava extraordinari regositj.

—*Vatja*, Nitús, hereuhet de casa nostra; *vatja*, vinam aquí y escoltatel al teu pare!... ¡Els Reys ja venen; jo 'ls som vistos, que venian tots carregats, portant els seus caballs totas las caixas plenas de joguets y de dolços!.. També n' hi haurán per tú, fillet meu, també n' hi haurán per tú, porque has fet bondat aquest any!...—

Tot aixó m' ho deya el pare boy escalfantse, acurrucat sobre 'l braseret d' obra (arranjat ab quatre mahóns y unas cuantas paletadas de ciment) esparpillant el caliu ab sas propias mans, mateix que si fossin de metall, y tenint-me encamellat demunt sos genolls tentme saltironar un vals molt repicat.

De tart en tart tombava 'l cap, y guinyava 'l rellotje de paret com si frisés per algú...

Se frisava per la meua mare, la que no 's feu esperar pas gayre. El rellotje ab son pich escardellat y brusch, va sonar las vuyt, y quasi coincidí ab un altre pich y repich d' allá á la porta, més agradable, més alegre que las vuyt campanadas del rellotje. ¡Era ella! que bé

prou que 'l coneixiam aquell pich y repicó de la mare!

L' ávia la va anar á obrir, rondinant, sempre ab aquella mala gana. Y la mare, després de saludarnos ab un aixerit «bonanit y bon' hora» desde la porta, va atracarse al braseret fent dringar tota cofoya, dins de sas mans, com dins d' una guardiola, la seva setmanada de 15 pessetonas. Y també va probar d' omplir-me aquells clotets escayents y graciosos de mas galdas, ab un altre reguitzell de petóns que tenian, els d' ella, la laminerera flayre del carmel-lo de menta y rosa.

—Fill meu, els Sants Reys ja venen, que jo 'ls som vistos!... Van tots carregats de neulas, de carmel-los, de turróns y de confits, y ab bona requesta de joguinas!... ¡Aquest any també n' hi haurán per tú, fillet meu, tambe n' hi haurán per tú!...—

Després me feren sopar tot sol, y més dejornet que 'ls altres dias, porque volían que 'm fiqués al llit més d' hora, porque si passessin els Reys no 'm trobessin pas despert, porque allavors si que tant de perdut, porque 'ls Reys diu que passen de llarch cuan troban als noys que no dormen. Els Reys no volen esser may vistos!...

RAMÓN GARRIGA, *Pbre*

(*Acabará.*)

Torquemada

L' Inquisidor general
bras de l' Ordre Dominica,
el paladí de la fe,
el terror de l' heretjia,
Torquemada, el ferm puntal
de la Sede pontificia,
panteja en son llit de mort
batallant ab l' agonía.

Sentint la mort arribar
clava l' entelada vista
en el Christ crucificat
que dels peus del llit s' el mira;
y fent un suprem esforç,
més que murmurar, suspira:

“Orgullós deixo aquest món
després d' esmersar la vida
en entronisar la fe
y enderrocar l' heretjia.

Disset mil impenitents
he cremat com mereixian:
onze mil de viu en viu
altres sis mil en efígie.

En galeras y en presóns,
purgant per tota la vida,
prop de noranta vuyt mil
n' ha encadenat ma justicia.

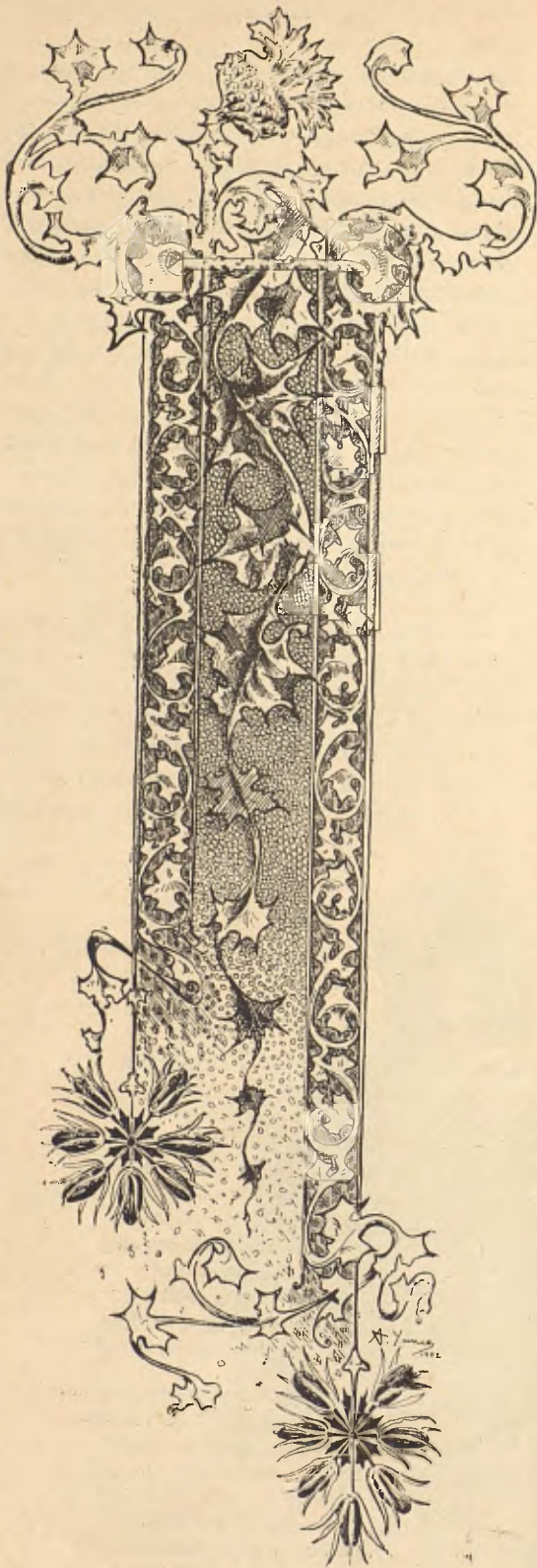
Això es lo qu' he fet per tu,
per tu y ta santa doctrina,
y haguera fet bon xich més
sinó qu' el teu Pare 'm crida.

¿Estás satisfet de mí?
¿què més donarte podia?...
¿què més vols, oh bon Jesús?
dols Jesús ¿què més desitjas?”

El Sant-Christ brandeja el cap
que d' aygua y sanch regalima
y arrencant un gran sospir
exclama apartant la vista:

“Els qu' em van crucificar,
aquells van donarme vida;
aquestos mos defensors
aquestos ¡ay! m' assassinan!”

APELES MESTRES.

Orla de A. YANCE.

Himne al Any Nou

Niu d'enrosadas ilusions y somnis
benvigut sías á la Vida. ¡Salve!
Si has d'omplenarla de plaher y joia
jo 't beneheixo.

No hi pensis may ab lo qu' ha estat, desitja
assolir sempre un més enllá; trevalla
lo vell conreu que 't donará cullita
plena de sava.

Com girasol cerca la Llum volguda
qu' ella ha de darte fecondansa y forsa
per' infantá l' Home ideal, el roure,
l' home ben lliure;

l' home potent y generós qu' escampi
el grá llevô per las planurias xorcas
assadollantlas de brahó y coratje
y amorosintlas.

L' Héroe, el Gegant que la tempesta amayna
ab el poder del seu esperit jove,
el deu que fassí apaybar rancunias
y abrassâ 'ls homes;

l' Atlant que tongui las mortals manellas
que fan sê esclaus á n' els esperits mascles;
volcá que 's dragui als impotents semitas
y els fassí cendra.

Titá qu' esborri las passións y enutjos
qu' als homs d' avuy manygosament corsecan;
mánegà d' aygua que sens téme engoli
la corcadura;

l' Home qu' estimi coralment la fembra
no per joguina d' un moment plascévol,
sinó d' un foch abrusador y anímich
que divinisa.

L' ayment conscient de la Bellesa hermosa
qu' arreu imposi la Rahó suprema
sembrant á dojo llur llevô feconda,
y enrunant ídols,

que psalmejant ben armoniosos himnes,
ben amarat de soleyadas, fassí
lo bell camí d' esbarzerars, com Jove,
l' esguart enlayre.

Salut, companys, de genollóns en terra
possémse tots per saludá á l' anyada
qu' ha de portar en lo pregón de èlla
l' home ben lliure.

Ben abrassats, amichs de cor, llohemla
y benehimli lo demá que 'ns mostra,
entonant un gran himne d' estimansa
á la eterna Mare que ha de darli Vida.

JOSEPH M.^a DE SUCRE.

Tenebras

La platja està deserta. Las barcas arren-
glradas dormen á flor d'aygua indiferentas
al brugit etern, suau aquesta nit, de las onas
verdas. Un pintor gegantí mal-content del
cuadro haurá xopat el seu pinzell poderós en
negre inténs, barrant la platja despietada-
ment, perdentla en las tenebras.

La platja apar deserta, y la marinada passa
alatejant fresquívol; no mes se sent el fres-
seig monóton y cansat de las onas verdas, des-
entonant en las foscors, en el silenci de la nit
tenebrosa. La nit va esclavissante lentament,
peresosament silenciosa. El mar se va tornant
blau, després més blau; y el dia vé, co-
mensant á clarejar la platja abandonada y
muda.

Las barcas, unas dormen encar, á flor d'
aygua, el somni de la nit, no desvetlladas
encara pe 'l cant matinal de las onas blavas.

El Sol s'aixeca de l'altra banda; poderós,
guanya el mar, abraça la Terra que sospira;
tota la Terra, fins las cimas de las altas mon-
tanyas. S'enlayre ab magestat suprema, com
un rey estimat, inondant de blavors el Cel
anyaradis del seus raigs, colorant la platja,
vesteix las barcas nuas. Y es l'Artista únich
deixant colors y tons maravellosos.

Festonejant la platja, remorejan las onas
blavas.

Els pescadors van arribant, mandrosos y
fredolichs respirant el baf de tota la platja
que 's deixonda, y 's pobla, creixent la vida en
ella, y l'onám se pronuncia més, rondinant
lliure ab delit, cayent botint y enjogassat
com joguetons infants, á cap bussons per la
sorra....

La gent es prompte en la barca aparellada;
entre ells, un ardit minyó els parla de la nit
passada, baix, misteriós; y 'ls que l'escoltan á
mida qu'avansa en la relació, prenen llurs
rostres mohiments de dubte fins que al acabar
el trahit per la llengua, quedan en profund
silenci, embolcallada l'ànima per las tenebras
del mal...

La veu de—jabara en nom de Deu!—del
vell patró, els anima, y 's fán á la mar els sis
valents, de cara el Sol ixent.

B. SAGRERA.

La "Font Freda"

(RECORTS DE LA SEGARRA)

Fa ja molts anys ¡y 'm sembla qu'es suara!
cuan el meu cor somniejant la Gloria,
plé d'il·lusions, sens desenganys ni duptes,
dols m'era el viure:

Cuilitne flors y rellicant alegre
sobre 'ls coixins d'envellutada molsa,
vaig resseguirne ton vorám fresquívol,
fins á trobarte.

Sentat á vora ton cayént puríssim,
que brolla á raig de la esquerdada roca:
dintre 'l palmell, fent de ma destra un beyre,
vaig saborirte.

Y el primer glop que refrescá mon llavi,
me va sobtar ab sa fredor; glassantme,
sens dar-me 'n compte ¡mes qu'avuy me 'n donol
el bell pervindre.

Tuérats *Font Freda*; y ets la font, encara.
Jo n'era "Amor"; qu'avuy, ni 'l nom me 'n resta.
Rajar bé pots... que no 'n beuré, altra volta
mentres jo visquí.

Vosaltres, quins no haveu rebut feridas
de frets d'amor, que sou l'hivern de l'ànima:
vosaltres, sí, sense rezel y á dojo,
que podeu beure 'n.

Bebéune, donchs. Mes... la ¡*Font Freda*! 'n diuhen:
teníune compte; no 'n bebeu pas massa.
No siga cas que, com á mí, sent dolsa:
el cor vos glassi.

PERE PALAU GONZALEZ DE QUIJANO.

Hivern

El vell Hivern arrossegá sa vesta
assecant las tardívolas brotadas
y encatifá de rosas estulladas
els amagats camins de la floresta.

Brandant pausadament la blanca testa
escampá la llevor de sas nevadas
y embolcallá las brancas despulladas
ab el mantell irat de la tempesta.

El clam potént de la Tardor vensuda
s'extengué tremolant per la planuria
com plany darrer de la Natura morta.

Mes Ell trencá sa magestat volguda
fent ressonar la solemniat boscuria
al só estrident de sa rialla forta.

XAVIER VIURA.

La Fira dels galls

Després de la mort de sa muller, el senyor Francisco va determinar-se á plegar la botiga de betas y fils, contant, com contava ab una modesta rendeta. Aixís, sens obligacions de cap género, podria honrar lliurement la me-

Merceneta ha llegit molt y molt bó; tota ella está sadollada de sentiment y poesia.... Feynera com ella sola, may té la casa en desordre, sinó ben al revés, la té endressada y neta com una patena.

moria de sa difunta esposa, y encarrilar per un bon camí á l'únic consol que li quedava, l'hermosa Merceneta, retrato fidel de sa pobra mare....

Y desde allavors qu'abdós viuen tranquilament en un pis dels aforas de la ciutat, lluny de tot desori y apropet de la montanya, qu' es ahont pot cercarse 'l veritable goig de la vida tan necessari á dos cors que ploran á un temps al sér més estimat....

La Merceneta estima com més no pot estimarse á son pare; donaria sencera son ánima á cambi de que Deu li concedís la gracia de viurer eternament á vora d'ell. Y pocas la tenen tan gran com ella l'ánima; pocas posseixen un cor tan pur y un talent tan extraordinari; las horas que ha passat fullejant llibres y mes llibres las ha ben aprofitadas, puig la

Pare y filla fan una vida veritablement catalana; enamorats de llur terror veneran sas costúms y sas hermosas tradicions; y més que venerarlas, las segueixen y las practican....

Qui'ls hagués vist la vigilia de Nadal seguint á poch á poch y somrisent la Fira dels galls, establerta acertadament enguany, á la Plassa de Catalunya! El senyor Francisco ab la capa sense embossar y el barret fort una mica decantat; la Merceneta al seu costat ab una rialla dibuixada al bell mitj dels llavis, abrigada ab la capa y la *nube*, agafantse graciosament las faldillas ratlladas ab la má esquerra.... Aixís seguien pam á pam l'espaiosa Plassa, convertida, si be per pochés días, en una gran era, hont sols hi mancavan las garbas á punt de batre. Deu també se'n recorda de las grans ciutats, y per xó las acaricia ab esclats de

poesia montanyenca, fent que en sos llocs mes concorreguts y mes aristócratas, s' hi aposenthi la gent de las montanyas properas,

ells, ab las espardenyas de betas, y ellas, ab son mocador virolat y sas faldillas foscas....

La Merceneta y son pare van seguint las paradas de una á una; ella delectantse ab els diálechs qu' escolta, y el senyor Francisco gaudint á plena ciutat els ayres purificats de las serraladas, ja esgroguehidas ab tanta fulla morta. Els arbres propers de la Rambla, enterament despullats, bellugan sas branques mes débils al bés d' una suau ventada; els tramvías eléctricos, veritable encant dels frayres, s'aturan y passen fent una remor melàngiosa y eterna; la gent passeja á poch á poch, ben abrigada, alguns, potser molts, caminan sense parar atenció á n' aquell cuadro hermosíssim que sols un cop l' any podém adnirar....

En un grupo de molts dónas y pochs homes, s' hi mercadeja un gall d' indi; aquest passa d' una má á l' altra barroerament, puig tothóm vol sapiguer son pés, y de passada regatejar lo que 's puga.

—Bé, ¿que me 'l voléu donar per divuyt pessetas, mestressa?

—Senyora, ja li he dit, ne vull vinticuatre; ¿que 's creu que no val res el blat-de-moro que s'ha menjat?

—Me sembla que á divuyt ja es una cosa en-rahonada—afegeix una amiga tafanera de la compradora.

—¿Que diu vosté?

—Que no mes ne val divuyt.

—Sí, ja ho havia entés; se l' haurá de pintar.

—Prò, filla, si aquestas cuixas semblan filferros; si no té mes que ploma.

—Si no 'l vol no se 'l quedi; ja me 'l menjaré jo, y encara hi sortiré guanyant.

—Bon profit, si tothóm me demana aquest preu, no compro gall aquest any.

—Aixís s' estalviarà la magnesia. Ja pot rodar, ja, ¿ahont la trobará una bestiola com aquesta?

—¿Que ho diu per mí, aixó?

—No, ho dich pe'l gall, dòna.—

Els demés del grupo esclatan en una riallada. El mercadeig va allargantse, fins que per fi, compradora y venedora tranzigeixen, quedantse aquella ab el gall per vintiuna pessetas.

Mes enllá, dugas criaturetas s' entretenen á estirar la cresta d' un parell de pollastres, que, lligats per las potas, no poden tocar pirandó, fins que la pagesa se 'n adona y 'ls crida á l' ordre.

Tot Barcelona desfila per la Plassa de Catalunya; vells que ño poden passar cap any sense anarhi, dónas que miran molt prim y

regatejan lo que poden; modistetas que, sortint del vetllador, anant de brasset, donan la volta per la Fira, que per elles es una Fira de *pollos*; mes, tots, inconscientment, ó perque ja ho saben, contribuïxen á la millor perfecció del cuadro. omplintlo de llum y de color....

Es per demés referir el goig de la Merceneta y de son pare; provehits ab un parell de capóns, cuan ja es fosch retornan á llur casa satisfets d'haver complert ab la costúm de cada any. La Merceneta, sorpresa de lo qu'ha vist, beneheix á aquella gent senzilla y franca de montanya que trasplanta, per poch temps, á la ciutat, lo mes gran y mes hermós de la nostra terra....

J. M. CASTELLET Y PONT.

(Instantánias presas per nostre col·laborador artístich en J. Pagés Cubinyá)

Desembre 1902

Desde la Conneria de Montalegre

Per un cantó, la mar guayto espayosa
ab sas costas, sas naus y sas gavinas;
miro 'l cel en sas onas argentinas
y en l'horitzó ab el cel la veig confosa.

Per l'altra part, la terra montanyosa
ab sos boscos y prats, las aus vehinas,
sas vilas, sos rius d'ayguas crestallinas,
al meu esguart s'esplaya magestuosa.

Del mar y de la terra, es com la fita
dels dominis partiona esta morada...
Y en ella 'l meu esprit gojós s'excita
al rebre del oreig doble besada,
cuan aquí al cim, en misteriosa cita,
s'abracca ab lo terral la marinada.

CONRAT ROURE.

La nit dels Reys

Com l'endemá era festa, qu' eran els Sants Reys, els rellevos de nit de las fábricas varen plegar á dotze horas. Ab la natural alegrí de poder deixar el baf de las cuadras per l'ayre lliure dels camps y dels carrers y plassas, collas d'homes y donas s'escorregueren á dins de la ciutat, torbant el silenci la foscor y la quietut de la nit. Un escamot de noyas mal abrigadas ab groixuts cobrispatillas enganyavan al fret ab corrandas, ab riallas y corredissas, movent un bullici de vol d'aucells lleugers, cantadors y alegres. A cada cantonada s'apetitava 'l remat, prenent comiat de las que 's fonian en el negre abim de cada carrer ab acudits y brometas que fins s'hi aturavan á riurer els taujans serenos per dins de llurs folradas barretinas y revinguts capots.

Per la boca d'un carrer forá dels solitaris arreballs s'esmunyí de las dugas ó tres que ja no mes quedavan, una mosseta petita petita que las grans ni s'adonavan que li fessen companyia, fins que 'ls fugí d'entrepeus agafant una correguda. Y li donaren el «bon día» cridantli entre riallas.

—¿Qu'era aquí aquesta mustela?

—¡A Deu faluga! Veyám si t'agafará un sereno.

—Tu, guárda 'ns de lo que 't portarán els Reys!....

Aquets mots derrers á la petita *metxera* la feren aturar com fentli pensar ab quelcom que ja se n'hi hagués anat de la memòria. Y vá pensar, caminant á poch á poch, y mirant al cel:

—Ay sí; tens rahó que demá son els Reys! Sinó que per mí.... com no 'm durán pas res.... ¿Per qué m'ho ha dit la mare— Feste cárrech que tu ets gran; y que cuan ja 's vá á la fábrica 'ls Reys no passen més? —¿Per qué se n'habian de riurer aquellas teixidoras; que 'ls ho preguntan si ab ellas també 'ls Reys varen fer lo mateix? Es clar que la mare ja ho deu saber: sinó que com está tan malalta.... qui sab si se 'n recorda bé. ¡Tan bé que l'any passat me va anar, ab aquelles faldilletas tan bonicas, y aquell cuadro de la Puríssima, y tants turrons...

Y casi bé plorava carrer endins, avençant d'esma, com una fantasma petita en aquell pou de tenebras. Mes ella plá tenia por. Sobres qu'ab quatre passos arribava á la porta

de sa casa, de molt menuda hi estava feta á correr sola; que sort ne tenia la seva mare. ¡Pensar que del guany del seu pare, jornaler de pagés, qu'ara tenia feyna ara no'n tenia, n'havian de viurer tots; la mare temps ha malalta d'un mal que no'n curaria, y criant un nen, qu'ab la llet que li podia donar, feya pena de véurel! Es per xó que á la noya la varen posar á guanyar alguna cosa qu'encara no havia fet nou anys. Duya tres pessetas cada dissapte; Deu n'hi dó! mes no arribavan pas enlloch. Sort que dos senyors els feyan una visita cada setmana, y á la petita li donavan unas llaunas qu'ella després las duya á bescambiar ab llet, ab caldo, ó ab pa; y devegadas hi queya alguna pessa de roba...

Mes la pobra nena, la Loras, avans d'arribar á la porta vegé una cosa que li doná un salt al cor. Li va semblar que de la seva pobra finestra n'havia eixit una claror groga, prima, llarga com el vestit d'un angel; que se'n volava amunt, en l'ayre, cel endins cap ahont hi veyia las estrellas. Y li vingué un tremolor de fret, un goig, un espant, tot barrejat, que li feu caurer llagrimas. Y 'ls ulls se li fixaren al cel ab tres estrellas qu'anavan plegadas, més vivas que las altrás, blavas y hermosissimas, que justament queyan á sobre del carrer, y arrupida á dins del mocador gran que no li abrigava pas l'esquifida roba plena de borro que cubria la seva petita figura, no tirava endavant; guaytava aquells encantadors estels, y anava pensant aixó.

—Deuhen ser una per cada Rey aquest any! ¡Que son bonicas! Sinó porque la mare ho ha dit.... y no m'hi haurán pas posat el plat.... Vet'aquí 'l que te 'l no ser petita! Y es clar que ja deuhen haber passat! Y.... en pobre Ramonet? Perque també te nou anys á casa

seva li han dit lo mateix. ¡Veyas qu'es estrany! Com si á nosaltres n'ns agradessin també las cosas dels Reys!.... Si; que prengui paciencia. Perque hi volia anar á treballar tan aviat. Bé: cuan serém grans.... com que sempre diu que 's vol casá ab mí.... y si la mare ho vol, si que 'ns casarém.

Una esgarrifansa de fret la tragué del seu encantament; apartá la vista de la finestra del devant de casa seva, qu'era la finestra d'en Ramonet, y empenyent d'una revolada la porta qu'era entornada no mes, se fongué en las sombras.

En Ramonet no tenia sinó 'l seu pare y una germana gran. L'home, temps ha qu'era invalidit d'una Germandat que li passava mitja pesseta cada dia, y res mes. La noya, treballant nit y dia, ab prou feynas s'atipavan. En Ramonet qu'era un xicot aixerit, carinyós y diligent, feya poch qu'havia entrat de xarrich, y reforsava 'l guany de la seva germana ab dugas ó tres pessetas setmanals.

Aquella nit se n'havia anat á la seva cambra tot mustich y pensatiu. Cuan la noya hi entrá per si estava ben abrigat, li digué mitj rient mitj seria:

—Net, que no dorms?

—Sí; pero 'ls altres anys, sabs?....

—Bé, mira: digals un Pare-nostre als Sants Reys, y 't posaré una plata al finestral del porxo. Veyám: sinó que 'm sembla que....

—Sí, diu qu'á la Loras ja tampoch li portarán res.... Ara veyas: ¿per qué?

—Home, lo mateix que tu: porque ja sou grans... ¡heu fet la primera comunió!...

—Bè... pósali la plata, bona minyona...

Aquellas tres estrellas que havia contemplat tan encisada la Loras unas quantas horas avans, encara lluhian ardentes y enamoradoras en l'espai silenciós gelat y negre. Sols qu'havian fet molt camí, y desde 'l fons d'aquell carrer ja no s'oviravan. Encara cap resplandor de llevant assenyalava qu'aviat s'hagués de fer de día. No mes las campanas de las iglesias tocavan la missa primera.

En Ramonet mitj vestit corregué cap al porxo; y caygué de genolls, y digué un Pare-nostre als Sants Reys ab una devoció y un tremolament de veu, com may mes de la vida pot ser li digui tant. En la barana del porxo una gran plata sostenia un farsell de roba nova, una gran coca ensucrada y una tauleta

Un autógrafo inédito del gran poeta de la Provença
Frédéric Mistral.

*alègre ! alègre !
 Bien nous alègre - e nous fagué
 la gràci de veire l'an que ven
 e se nous sian Ay mai, que nous
 faguem paymens !*

F. Mistral

de turró. Ni la gosà tocar. Salta á la cambra de la seva germana per cridarla depressa que ho vingués á veurer... prò ella, mes matinera, ja havia corregut á missa.

Revingat del seu entusiasme, s'aturá una mica devant del rich present dels Reys, com si pensés alguna cosa; y tot plegat, va portar de la cuyna un plat gran, agafá la llarga coca, y com si portés una relíquia, baixá l'escala, tot pensant alt y com si algú hagués de sentir-lo.

—Vull que tingui tanta alegria com jo... y cuan ho diré á la noya no'm dirá pas res .. que be prou que n'está. Com ja tenim las altrás cosas... y la mare de la Loras també es tan pobra, y está malalta, m'agradará qu'ella y la Loras y'l seu pare se la menjin... Diré á la seva mare que la posi á la seva finestra perque cuan se despertí tingui una alegríia. Si per de cas, jo després ja li explicaré....

Y obrí la porta ab un cop de cólzer que per poch li fa caure á terra la coca y'l plat, y sortí al carrer.

En aquell punt y hora comensava á clarejar. El xicot doná dos passos endavant... y's quedá aturat, y quiet, y mut, semblantli que veyá llumanetas de veurer lo que tenia devant. Donchs al seu devant hi tenia á la petita amigueta seva, la Loras, que duya á las mans, com ell mateix, una gran coca á sobre d'una plata! Y la *metxera* també quedá feta de pedra, y restaren tots dos l'un devant de l'altre no podent entendre que 'ls passava.

Sort que justament en aquell moment la noya de ca'l Ramonet ja tornava de missa tota llesta; y al acte de anar á passar la porta s'adoná d'aquell parell d'estaferms. A n'aquella mitja claror no va poder veurer que las caras dels dos delincuentes eran vermellas com uns pigots. Ni li donaren temps aquellas criaturas de preguntá'ls á n'aqué anava tant estranya sortida: que tots dos se li tiraren á sobre, amagantse 'ls ulls en las sevas faldillas plorant yrihent, y á riscus d'anar per terra 'ls plats y las cocas, que sense saber com, ella se las trobá totas duas á las mans.

Envers mitj dia, en Ramonet y la seva germana eran á casa d'un dels socis de las Conferencias que solia visitarlos, per ensenyarli'l vestit nou que 'ls Reys li habían portat. Y á la mateixa hora'l pare de la Loras també hi acompanyá la noya, tota enrabanada ab un

sach y faldilla d'alló més bonich... y 'ls dos agraciats al tornarse á veurer, tornaren á enrajolar-se de bona manera pensant ab la feta del dematí. Llavors ho explicaren tot á n'aquell senyor, que 'ls convidá de vi bó y de neulas, escoltantlos ab una rialleta bondadosa.

Y se n'ha recordat sempre mes: ell m'ho ha contat á mí, un d'aquets días; afeginthi que en Ramonet y la Loras, boy casats cosa d'un any há, pensan si 'ls Sants Reys aquest any els durán una nina qu'enraioni, ab uns ulls com els d'elli, y uns cabells com els cabells rossos d'ella.

MARTÍ GENÍS Y AGUILAR.

Vich, Desembre, 1902.

Montsenyença

NOTA D'HIVERN

Ja arriba ab son estol de neus y plujas
abrigant las montanyas y las valls;
las pradas despulladas tremorejan
sense aucells, sense aromas, sense cants.

Ja arriba'l Deu Hivern y tot s'enrampa;
las boyras, com un vel, van devallant
y's destrian, mitj mortas, per la terra
núa de sol y papallons daurats.

Aném, amor, anémsen á la vora
de la llar, que'ns espera fumejant,
al costat dels fillets que joguinejan
dessota l'envigat del vell casal.

Alli contemplaré'm las neus y boyras
en lluyta palpitant,
alli á la flama del amor qu'es Vida,
esperaré'm l'esclat primaveral.

Desembre 1902.

J. NOVELLAS DE MOLINS.

El "Gayter del Llobregat"

Ab motiu de la publicació del quart volum de las obras catalanas de D. Joaquim Rubió y Ors,—edició políglota—s'ha parlat de l'indiferencia de l'actual generació ab els iniciadors de la nostra Renaixensa literaria.

El fet no es gens agradable, pero es un fet. Examinemlo per lo que respecta al *Gayter del Llobregat*.

Avans, cal consignar las rahons ab que l'explican y fins á cert punt tractan de justificarlo, els que contribuehen á aquella indiferencia y 'ls que, posteriors á ella, n'han hagut esment sense preocupársen. Las rahons principals son duas. Una que's refereix al estre poétich d'en Rubió—de qui's diu que no tenia em-

CORRENT PER CATALUNYA

Plassa del poble de Bagà.

(Fot. de Massanés y Torruella)

penta,—y altra que afecta al seu *catalanisme*, suposantlo fret, desviat ó inconsistent.

La primera rahó... no ho es. Y no ho es perque precisament el *Gayter del Llobregat* si no aportava una modalitat nova; si no exhibia un temperament artístich escepcional, en cambi rumbejava alta la inspiració, y presentava y desenrotllava *artísticament* els assumptos. Lo que hi ha es que no's té en compte l'època en que 'l mestre Rubió y Ors florí, las dificultats que tingué de vèncer pera escriure en una llengua que alashoras estava desterrada del conreu de la poesia, y, sobre tot, els gustos y las tendencias que imperavan al segon ters del sigle passat.

Jo voldria que 'm diguéssen qui 'n tenia d' empena en aquella època, no sols á Catalunya sinó á tota Espanya, puig als poetes de més fama els veyém que treballavan de la mateixa manera. Molta verboricitat, molt d' efecte escénich, molt objectivisme, pero poca ànima; substancia vital ben poca. Siguéem franchs y deixemnos de fantasias. Fora d' en Cabanyes, que 's presentá ab quelcom ben personal, encara que també ben clàssich, tots els altres no feren res més que versejar dintre de un lirisme igual, ab formas idénticas, ab un verbalisme consemblant, ab regust sempre d' altres autors y d' altres èpocas. Y si aixó es aixís, y ni valen pera enlayrar á Espronceda las sevas excentricitats y 'l seu excepticisme, ¿qué havia de fer en Rubió y Ors, educat en aquell temps, influhit per las escolas regnants y portat á conrear literariament una llengua que no era de ús general y difícil de sustaures al castellanisme que dominava en las Academias y en tots els centros de cultura?

Aixó sol acusava una forsa de voluntat—no 'n diguéem encara patriotisme—verament envejable y senyalava una nova orientació poética. Pero no era aixó sol lo que 'l feya acreedor á la estimació de la

gent lletrada de Catalunya. En Rubió y Ors era un poeta de debó, com ho eran els que lluhiren á Espanya desde l' any 1840 al de 1865, y baix aquest únich aspecte mereixia ja que la novella generació l' hagués afalagat y distingit per demunt d' altrás figuras que més tart aparesequeren y que, si resultavan potser més llampantas, no reunían els mérits positius del *Gayter del Llobregat*.

¿Quina empena tenia 'l general Ros de Olano? ¿Era acás un poeta. psicólech? ¿Havia escrit sisquera en catalá? Donchs el general Ros de Olano aná á la presidencia dels Jochs Florals disset anys avans que 'l mestre Rubió.

Y ara parlem del *catalanisme* del *Gayter del Llobregat*. Si's recorda que 25 anys enderrera tots els quins escribiam en catalá divagavam en política, ni havíam concretat cap pensament, ni precisat sisquera la fórmula que després havém trobat en las ano-

menadas *Bases de Manresa*, s' haurá de convenir en que 'l catalanisme d' en Rubió y Ors, cualsevol que fos al any 1840, per migrat y aygualit que 'ns semblara, era meritori y havia de resultar transcendent. El fet de presentarse escrivint en catalá, sovint, ab una tónica diferente de la que alashoras se usava, donant proporcions complertas á una personalitat literaria de relléu, es prou notable pera que nosaltres estiguéssim en el deber de considerarlo com al capdevanter, com al verdader precursor del actual Catalanisme. Perque es lo que diu acertadissimament el seu fill, el docte catedrático D. Antoni Rubió y Lluch: "De obras catalanas may han deixat de publicársen en la nostra terra, emperó més que documents literaris, son testimoni del ús constant del nostre idioma y de sa aplicació á diversas materias."

L' Aribau fou el gran restaurador inconscient del Catalanisme; en Rubió y Ors fou l' únich restaurador *conscient*, el *primer* que feu literatura catalana.

En el prólech de la primera edició de sas obras al Abril de 1841 diu: "L' ardenta afició que té y ha tingut sempre á las cosas de sa *pàtria*.... Fá un sigle y quart, en l' assalt de Barcelona (Setembre de 1714), que 'ls nostres avis batallaren catorze horas seguidas en defensa de llurs antichs privilegis, y que llur sanch corria á doll pe'ls murs, plassas y temples d' aqueixa ciutat pera poder transmetre á llurs nets l' herencia y l' idioma que 'ls hi havían deixat llurs pares; y no obstant d' haver transcorregut tan poch temps, llurs descendents no solsament han oblidat tot aixó, sino que fins alguns d' ells, *ingrats envers llurs avis, ingrats envers llur pàtria*, s' avergonyeixen de que se 'ls sorprenga parlant en catalá, com un criminal á qui atrapan en l' acte.... Catalunya encara pot aspirar á la independencia literaria...." Y al final del prólech de la segona edició al any 1858 estampá

"Vulla Deu que aquestas fillas de sas entranyas—sas poesías—cuan queden órfanas de pare troben una nova mare en la pàtria á qui las dedica, y quedarán satisfetas totas las ambicions, y realisats els somnis daurats de aquest pobre *Gayter del Llobregat*, á qui may, mentres visca, falte son amor á Catalunya".

Avans, al any 1839, parlant de Barcelona, deya:

Sembla una *reyna esclava*
que sa bellesa de superbia plena,
mirant en l'ona blava
no 's recorda que agrava
sos peus de neu lo pes de una cadena.

Aparta, Barcelona,
aparta 'ls ulls d'eix mar que tos peus banya;
puix si 't retrata l'ona
ab ta condal corona
no la cregues, oh no, l'ona t'enganya

Alsat, oh Barcelona,
prou has estat postrada y abatuda;
mira que una corona
tant gran com la perduda,
te guarda el cel tal volta per ton front;
sur ja de ta agonía:
pensa que 'ls nostres fills, ab veu severa,
preguntarán, un día:
¿qué has fet de ta senyera,
ahont sou tos reys, tos braus capdills ahont sou?

Qui aixís s'expressava, y s'hi expressá sempre, ja en altrás poesías, ja en son parlament de gracias dels Jochs Florals del any 1861, ja en son discurs de Montserrat vint anys després, era un poeta *catalanista*, tan catalanista com cabia ésser en el temps en que ell sortí á la vida pública, y be podém dir que si ell no hagués sigut, nosaltres no fórem. Ell ens ensenyá el camí, ell ens iniciá, com més tart ens enardiren en Briz y l'Aguiló, concretant ab major intensitat, agudisant més la nota, y per lo tant el *Gayter del Llobregat* mereixia y mereixerá perpétuament de la Historia, el pedestal gegantí que s'aixeca als grans vidents y als primers apóstols de tota idea de redempció.

CLAUDI OMAR Y BARRERA.

Desembre de 1902.

A montanya

Per entre boixos y cuscons
el viarany ardit serpeja;
va serpejant rocams amunt
fins assolir l'abrupta cresta.

Son las remadas qui l'han fet
el viarany qu'al puig enmena;
son las remadas qu'han pujat
á pasturar-hi l'erba tendra.

També com ellas l'he seguit
el viarany qu'ardit serpeja
per entre boixos y cuscons
fins assolir l'abrupta cresta.

Y, tot pujant rocams amunt,
si m'he cansat bé val la pena;
que'l ventitjol m'ha omplert el pit
del alé pur de la pineda.

Sota'ls ardents petons del Sol,
lluny de ciutat.—lluny de misérias,—
pasturant Vida y Llibertat,
l'esprit retut ¡com s'asserenal

CLAUDI MAS Y JORNET.

Palau de Bellas Arts

El passat diumenge tingué lloch l'últim dels festivals que 'ls mestres Nicolau, Millet, Sadurní, Daniel y Comella han organitzat ab sos respectius elements musicals durant l'Exposició d'Art Antich.

Com á cosa musical y artística no han ofert aquets festivals gran cosa de particular per causa del local, que pot reputarse el de pitjors condicions acústicas que tenim á Barcelona, mes no obstant aquest principal defecte, s'han vist concorreguts aqueixos concerts ab números públich, poguentse dir que cada un d'ells ha sigut un plé complert.

El Mtre. Nicolau ens hi ha donat á conèixer el *Cant elegíach á la memoria del doctor Robert*, que com totas las obras de dit Mestre es de bona y inspirada factura, si bé un xich carregada y feixuga la armonia y la orquestació. Del mateix mestre també s'ha estrenat *Jesús als noys*, poesia del immortal Mossén Cinto, quina part de *Jesús* fou molt ben cantada per en Lluís Blanch y pe'l chor de noys els responsables.

La indispensable *Patria Nova*, de Grieg, algun fragment de la *Missa de Requiem*, de Berlioz, y *Aleluia*, de Händel, han fet las delicias dels aymants dels grans conjunts musicals, que podrian sortir més justos y més arrodonits si s'executessin en local més acústich y de més bonas condicions auditivas.

El llorejat *Orfeo Catalá* ha donat, com sempre, la nota musical més bonica, interpretant várias obras de son extens y triat repertori, entre las que recordém *La non-non dels papellons*, d'en Pujol; *Entre flors*, d'en Nicolau; *Negra sombra*, de Montes; *L'Emigrant* d'en Vives, etc., en las que obtingué grans aplaudiments, haventlas de repetir gayre be totas.

Ab aqueixos festivals se 'ns ha presentat, pot dirse per primera vegada, devant del públich, la Societat choral *Eco de Catalunya*, de Sant Andreu, que dirigeix el subdirector del "Orfeo" Mestre Comella, executant molt bé *Els Pescadors* y *Els xiquets de Valls*, d'en Clavé, y alguna altra que no recordém; en totas ellas ha posat ben manifesta la correcta educació musical dels choristas y'l coneixement de la manera qu'han de esser trevalladas las veus que posseix son director, qui sab conseguirne, á pesar d'esser un choro poch nutrit y potent de veus, un con-

junt ben equilibrat y arrodonit del tot fins en els més mínims detalls en las composicions qu'interpretá.

Obra bonica y digne de lloansa es la que ha fet l' "Orfeo", donant la má, pera presentarlo al públich, al *Eco de Catalunya*.

Y veus aquí lo qu'han sigut, musicalment, els quatre festivals del Palau de Bellas Arts, que, com ja havém dit al principi, no han ofert gran cosa de particular considerantlos baix el punt de vista artístich, per esser la sala ahont s'han verificat, dolentíssima pera audicions musicals, fins al extrém de que en certs moments amohina y s'hi agafa mal-de-cap per las resonancias y continuo retorn del sonido que ho fan tot inintel·ligible, fosch y feixuch.

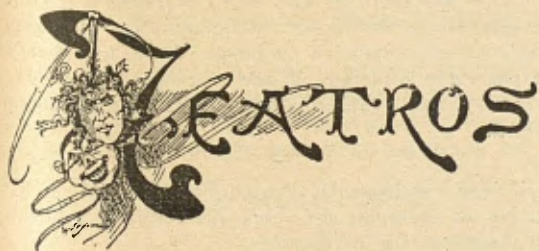
J. BARBERÁ.

**

En Feliu D'Lemus, distingit pintor catalá, ha exposat darrerament á Ca'n Parés alguns cuadros ben notables que una vegada mes l'han acreditat d'artista d'empenta.

Sobre tot las tres telas, *Coin de mon jardin*, *La dernière ressource* y *Les croque-morts*, cad'hu pe'l seu estil, infondeixen la sensació de lo real, tristament sentida, y aquesta impressió directa als sentiments del *amateur* y fins de aquell que mes indiferencia senti per las obras d'art, enlayra al pintor que las transmet al llens á la categoria de consumat artista.

Felicitém á 'n Feliu D'Lemus per las produccions que acaba de oferir al públich ab encomi dels intel·ligents.—J.

PRINCIPAL

Ab bon éxit va estrenarse la vigilia de Nadal en aquest teatro, la comedia en tres actes titulada *Los hijos artificiales*, arreglada á l'escena espanyola pe'ls senyors Abati y Reparaz.

Se tracta d'una obra lleugera que no té altre objecte que 'l de fer riure, conseguincho casi enterament, donchs abundan las situacions cómicas y 'ls xistos més ó menos originals y expontanis. Té una gran qualitat y es que las escenas no son llargas, motiu perque s' escolti l'obra ab gust. Las figuras son ben dibuixadas, particularment las secundarias, que están endevinadas del tot; el llenguatge forsa cuydat.

La companyia de la Sra. Tubau interpretá encertadament aquesta nova producció.

**

Aixís mateix vá estrenarse el dia de Nadal la comedia en un acte, *Ciencias exactas*, de Vital Aza. Es una obreta que creyém véurela en el cartell tota la temporada; aquest es el millor elogi.

Fou representada ab carinyo.

**

Per' avans d'ahir, dimars, estava anunciada la segona vetllada de las que ha organísat l'Ateneu Barcelonés. Per mancarnos espay y temps no podrém parlarne fins en el número vinient.—C.

LICEU

Várem prometre parlar dela execució de *La bohème* y de *Mefistófele*, que son las darreras novetats.

La primera d'aquestas óperas sortí en conjunt molt arrodonida, donanthi forsa relleu la protagonista Srta. Ferrani y la Srta. García Rubio en el paper de *Musete*.

Dels homes, el bariton Sr. Menotti detallá admirablement el pintor bohemi, aixís com també vá sortir-se'n bastant ayrós el Sr. Marcolín. El baix Sr. Rossatto vá cantar ab sentiment y afinació el "vecchia zimarra" que tingué de repetir entre aplausos.

**

En el *Mefistófele* si que va notarshi poch ensaig, per mes que tampoch hauria sortit á plena satisfacció del públich. El conjunt deixava que desitjar, no sabém si per efecte de flaquejaments en alguna de las parts executants ó perque l'obra en si no entra en l'ànim del públich ab la simpatia d'altras partituras.

L'orquestra vá fer primors en el prólech, aquesta hermosa plana musical d'Arrigo Boito. Va ferse repetir, obliganfhi la excelent direcció del Mtre. Mascheroni.

Dels artistas, cal mencionar á la Srta. Ferrani que tingué moments deliciosos, sobre tot en tot l'acte de la presó, que vá expremherhi un doll de sentiment.

El Sr. Rossatto demostrá esser un baix de forsa, fent gala de sas bonas condicions de cantant y d'artista.

També vá conquistarse molts aplausos el tenor Marcolín que vá fernos un *Faust* regular, no triomfant en totas las situacions, però no fent desmereixer per xó totalment el conjunt.

**

Dimars vá donarse la tercera sortida del notable tenor Angelo Angioletti ab *Otello*. De nou várem tenir ocasió d'apreciar la *labore* del artista en las escenas mes culminants de la difícil partitura de Verdi.

El tenor Angioletti sab imprimir al personatge tota la energia que li requereix, com també en els moments mes tendres expressa la situació degudament, pero nosaltres—ja li podém dir—preferim al distingit tenor en las escenas dramáticas qu' es hont pòsa de relleu sa veu potentia y mascle atacint ab forsa els mes difícils aguts.

El públich, com sempre, el dimars va entusiasmarse, tributant á l' Angioletti una ovació en la sortida del primer acte, en el "addio santa memorie" y final del segon y al termenar la ópera.—A.

ROMEA

Dilluns s' efectuá en aquest teatro l' anunciada funció d' Ignocents, vengentse plé á vessar.

Las obras estrenadas foren rebudas ab marcadas demostracions de desagrado, aixís com també el concurs de gegants que no va convencer á ningú.

Sols mereix consignarse la comedieta *La dèria del sastre Fullaraca*, original del conegut escriptor don Ramón Ramon. Aquesta obreta posseheix algunes condicions literarias ben recomanables, además d' un llenguatge molt cuydat, xistós y expontani.

Fou representada ab acert per las senyoras Clemente y Jarque y els senyors Capdevila, Manso y Doménech.—C.

Flors simbólicas

(Cançoneta)

Rosa, rosina,
roseta d' olor,
ben porporina
designa l' *Amor*.

La rosa blanca
l' amor mes pur ne tanca.

Viola, violeta
qu' embauma 'l vergé',
ben moradeta
n' es símbol de *Fé*.

La viola blanca
la fé mes vera tanca.

L' alba englantina
pe'l Maig renadiu
mostra'ns divina
l' afecte mes viu.

Flor sempre blanca
l' amor de *Pàtria* tanca.

Cuan me tingnessiu
morteta al fossar,
los qui m' aymessiu
volgueumbi portar

d' eixa flor blanca
la mes florida branca.

AGNÈS ARMENGOI DE BADIA.

"Catalunya Artística"

desitja á tots sos amichs y llegidors bon comensament d' any nou.

EL PRESENT NÚMERO

es extraordinari en obsequi á nostres suscriptors.

Ab ell repartim, bonicament encuadernat, en tomo apart de 32 PLANAS en paper superior, l' aplaudit cuadro dramátich de costums de montanya, original del llorejat poeta

ANTONI BORI Y FONTESÁ,

La Gallarda del Roser

obra estrenada ab gran éxit en el Teatro Catalá (Romea) en 20 de Setembre d' enguany, quin exemplar conté la MÚSICA DE LA SARDANA, costant l' obra sola *una pesseta*.

També vá inclós en aquest número el PLÉCH OCTAU de la PRIMERA EDICIÓ del llibre

POM DE CANSONS

original del genial poeta catalá

Apeles Mestres

Ha mort la que en vida havia sigut notable figura en la dramática catalana, D.ª Carlota de Mena.

La circumstancia de tenir forsa avansada la part literaria del present número al sapiguerse la desagradable notícia, ens priva de parlar de la finada ab l' extensió que voldríam, lo que 'ns reservém fer en el número vinent, rendint un tribut á la malaguanyada artista.

El jove escriptor D. Enrich Paz Marcalló ens ha enviat un exemplar del llibre que acaba de publicar ab el modest títol de *Ensaigs*.

Prometém parlarne degudament en un altre número.

La important societat "Catalunya Nova" ens envia la continuació de las llistas de la suscripció popular que organisá pera honrar la memoria del inoblidable Mossén Cinto Verdaguer, que puja á la escadussera suma de 810'40 pessetas.

Nosaltres sempre trobarém poch lo que s'hage fet per l' immortal cantor de *L' Atlántida* y del *Canigó*. De la manera qu' estariám satisfets es veyent en las llistas, en lloch de 8104 firmas (de 10 céntims de cuota 80.000 pe'l cap mes baix.

Y dintre Catalunya be podían trobarshi.

No obstant, sempre alabarém la simpática iniciativa de "Catalunya Nova.

El gran novelista rús comte Lleó Tolstoi s'ha agravat en la malaltia que de molt temps ve sofrint, tementse un fatal desenllás.

Nostre particular amich el celebrat Mtre. García

Robles doná á concixer la nit de Nadal el seu poema sinfónich *Santa Isabel de Hungría* que delectá á la triada concurrencia aplegada en els salóns de casa 'l prohom D. Eusebi Güell.

L'obra del Sr. García es d'hermosa factura, molt inspirada, y s'executará probablement en una solemne festa que 's prepara.

Cuan se realisi ja'n parlarém.

Está molt malalt el celebrat actor del Teatro Catalá l' Iscle Soler, fins á tal extrém que fa temer un fatal desenllás.

De tot cor desitjém que no arriui.

La gent de lletres de la important població de Calaf tenen el lloable propósit de celebrar, el vinent estiu, uns Jochs Florals.

Ara com ara s'están fent els treballs preliminars pera lograr la realisació.

Es molt d'alabar la simpática iniciativa.

Avant!

La tercera de las importants vetlladas del "Ateneo Barcelonés" que 's prepara pera mitjans del mes que som, promet revestir carácter de solemnitat.

La funció estarà dedicada al "Don Joan", presentant las creacions que del llegendari personatge feren Tirso de Molina, Molière, lord Byron, Zorrilla, Lavedan y Guerra Junqueiro, ab ilustracions musicals del gran Mozart.

El fi utilitari, intelectualment considerat, que reporta aquesta série de vetlladas es digne d'alabansa, y per xó no'ns cansarém may de repetir nostra enhorabona á la Comissió del Ateneu que va sugerir la hermosa idea.

Esperém ansiosament todas las vetlladas.

Dissapte al vespre en el Saló d' Actes del Ateneo Barcelonés s'hi celebrá una reunió extraordinaria convocada per la "Comissió abolicionista de las corridas de toros" al objecte de renovar-se la mateixa, quedant per unanimitat proclamada la següent:

President honorari: D. Tiberi Avila.

President de fet: D. Tomás Escribano.

Vis-President: D. Emili Garriga.

Secretaris: 1.er, D. Joseph Crusat y Planas. 2.on, don Joseph O. Lecuona y 3 er, D. Joaquim Dieguez.

Vocals: D. F. Alvarez Bargalló, D. Pere Garriga y Puig, D. H. Giner de los Ríos, D. Vicéns V. Lardies, D. Joaquim Nin y Tudó, D. Hilari Rodríguez, D. Manel J. Valls, D. Napoleó Gironés, D. Joan Aulestia, D. Joan Bernadell, D. Joseph Barberá y D. Román A. Clausolles.

També 's nombrá la Comissió organitzadora del Certamen literari que projecta celebrar l' "Abolicionista" resultant elegits pera'ls cárrechs els senyors següents:

President: D. Carlos Pirozzini y Martí.

Secretari: D. Joaquim Ayné Rabell.

Vocals: D. Manel Folch y Torres, D. F. Alvarez

Bargalló, D. R. Suriñach Senties, D. J. Novellas de Molins, D. M. Rodríguez Codolá, D. Domingo Deulofeu Plana, D. Joseph M.ª Ridaura y D. J. M. Castellet y Pont.

Soptadament morí diumenge passat al matí D. Lluís Folch y Brossa pare de nostres volguts amichs els coneguts escriptors en Manel y en Joseph M.ª Folch y Torres á quins, com á la demés familia, acompanyém en el dolor qu'experimentan per la pérdua del sèr estimat.

La Societat Barcelonina d' Amichs de la Instrucció celebrá diumenge prop passat al Saló d' Actes del Foment del Treball Nacional la sessió d' obertura del curs de 1902 á 1903, que fou presidida pe' l Rector de la Universitat don Rafael Rodríguez Méndez, assistinthi ademés un representant del Ajuntament y delegats de várias Corporacions científicas y literarias d' aquesta capital.

Després d' haber llegit el secretari don Aureli Sanclemente la Memoria de reglament donant compte dels principals actes verificats per la Corporació durant l' últim any, el soci de merit don Pere Garriga y Puig llegí 'l discurs inaugural, que versá sobre *La educació del present y la del pervindre*, notable treball en el que descriu son autor d' una manera acabada las deficiencias dels actuals centres docents, degudas principalment als mangonejadors polítichs, y exposá lo que s' hauría de fer pera subsanarlas.

El mateix secretari obrí els plechs que contenian els noms dels autors premiats en el certamen d'enguany, resultant guanyador del premi ofert per l' Ajuntament, don Jaume Oliver y Balvey, per son treball que te per lema *La unió fá la forza*, essent el primer treball escrit en catalá premiat per la Societat Barcelonina d' Amichs de la Instrucció á pesar de que data sa fundació del any 1844. Ja era hora!

També obtingueren premis don Antoni Cremades y Bernal, don Joan B. Crespo y don Joan Llàfena y Lluna, mereixent accésits don Lluís Manel de Ferrer, don Joan Llàfena y Lluna, don Miquel Albi y Morera y don Lucía Miquel Farga y Guerrero.

Se donaren mencions honoríficas á don Silvestre Santaló y á don Manel Mer y Güell.

El representant del Municipi pronunciá breus paraulas felicitant á la Corporació pe' ls lloables fins que persegueix.

També parlá el doctor Rodriguez Méndez, exposant els graus d' educació dels principals pobles d' Europa y digué que 'ls encarregats d' educar no son tan sols els mestres, sinó que principalment han de ser els pares, procurant no forsar la inteligencia de sos fills ab assignaturas impropies de la seva edat, citant, entre otras cosas, el que estudihiin llenguas per ells desconegudas.

Acabá tan hermosa festa ab un discurs del doctor don Joseph Anfruns, president de la Corporació, donant las gracias á cuants contribuiren al major lluhiment del solemne acte, al que hi assistiren bon número de familias distingidas que ompliren l' espai yós saló del Foment.

Correspondencia literaria

Lluís Sayol (Olot): La poesia es bon xich forçada.—**J. Ro- ca Jové** (Reus): Es desgabellat.—**Joaquim Rosselló**: Tant "L'últim adeu" com "Tísica" tenen l'assumpto simpàtic però molt defectuosa la versificació. De las mes curtas alguna d'ellas podrà anar.—**R. M.ª M.** (S. Sadurn de Noya): Mal rimada.—**A. Ribalta Ubach** (Tarrassa): S'hauria de retocar tant que mes val que anem per un'altra.—**Amadeu Catalá**: Molt defectuós de metro.—**Arnau lo Catalá**: Veurem d'aprofitar la XII de la "Colecció". Totas adoleixen de poca elegancia de rima, y aixó que 'ls assumptos s'hi prestan tant...—**F. Carreras P.** (La Bisbal): La poesia "Plany" es molt enlayrada d'estructura però certas vulgaritats d'estil la fan desmereixer y es llàstima. Vol fixarshi, referla y tornarla a enviar?—**Lluís Dalmou** (Girona): Publicaré quelcom de vosté.—**Pere Salórn Morera** (Tarrassa): Igual li diach.—**Narcís Verdagué** (S. Esteve de Bas): Cuydi millor la rima.—**J. Jové Carbó** (Sarrià): La versificació es descuydada.—**P. Pinsoda**: Molt fluix.—**Esteve Abras Paris** (Port de la Selva): Defectuós; provi de ferne una de curta fixantshi bé.—**Joan Trias Fàbregas** (Sabadell): Si jo l'hagués rebuda, ab algún retoch l'hauria publicada. Ara seria extemporani.—**A. Vallbona Montaner** (Tarragona): Gracies.—**Esteve Palau** (Albi): Ja la devia veurer.—**D. Servid**: L'assumpto sobre esser gastat es fluix.—**Joseph Vives** (Manresa): Poca cosa.—**Narcís Vidal** (La Bisbal): Verament hi ha defectes en sa poesia que vosté pot anar esmentant ab l'estudi y la practica.—**P. Galí** (Tarrassa): Es vulgar.—**Joseph Sans**: L'assumpto no te res de nou; la versificació poch espontània.—**F. Casals Boyé**: Guardo en cartera una poesia de vosté.—**Xavier Gambús** (Reus): De vosté he trobat entre altres originals una composició que ha perdut l'actualitat. Envihi treballs nous.—**Felip Giró Marquet**: Es molt fluix; practiquis.—**F. Mas y Abril** (Premià de Mar): Pot anar y procuraré que aixís sia.—**Agustí Nicolau**: No li prometo res; veurem si s'hi fa algún retoch.—**Frederich Sala** (Sallent): L'assumpto es ignocentó.—**Francisco Xavier**: Ha passat la oportunitat.—**F. de P. Castellet Carbo-**

uell: Es un xich cursi de forma.—**Rafel del Rio y Domingo**: Al trobar el seu article envià a l'anterior Direcció varem llegirlo y 'ns sembla poch aprofitable. Envihi un altre y veurem.—**P. Biada**: Aquest assumpto ha d'esser tractat ab molta elevació d'ànima.—**Armand de Tost**: La poca variació d'assonants enlletjeix la seva "Intima"—**Miquel Alamany Vld**: Molt fluix.—**S. Pares Concer**: No es pas despreciable l'seu article però arrivà tart pera l' número de Nadal.—**J. Vives Borrell**: Ans que tot, gracies per la enhorabona. Ja devia veurer l'article.—**Miquel Urzais**: Fluixet, fluixet.—**Pere Surroca** (Camprodón): L'article y la fotografia estan en poder d'aquesta Direcció. Llegiré el primer y cas de que vagi bé, com suposém, se publicarà aviat. Tenim molt gust en servirlos.—**A. Carreras** (Sitges): Sentim dirli, però sa valenta poesia té varias incorreccions de versificació, sobretot en las estrofas 1.ª, 4.ª, 5.ª y 7.ª. Fixishi bé y si pot esmenarlas fasshiho. De totas maneres pot enviar altres treballs y l'qu' estigui bé s'publicarà.—**A. Baroca y Grifols**: El seu treball arrivà tart.—**Olaquer Massip**: Ja devia veurer sa poesia. Lo demés es fluixet.—**Lluís Mañau Avella-**
net: De la remesa aprofitarem quelcom.—**Lluís Matas Carré**: Ja n'vá una; l'altra es fàcil que també.—**Joan Visa**: Ho va veurer? Las poesias no'm resultan.—**Joan de Ferrer**: L'assumpto del seu article es trivial.—**Pau de Ginesà** (Valencia): Gracies per l'ofertament. Ho tindrè en compte.—**Joseph Griño**: Qué s'ha cregut que l'nostre periódich es *La Sae- ta*? Confitisse'ls els seus xistos.—**Eduard Valenti y Jaume**: No li puch acceptar; sobre ser dolent te l'aggravant de no ser de vosté. ¿Oy?—**J. M.ª Mallofré**: Queda en cartera.—**J. Llansó**: Està mal versificat.—**Pere Prat Jaball**: Passi per la Redacció cualsevol vespre.—**Joseph Ventura**: ¡Es tan fluixet!—**R. Ubach** (Tarrassa): De las dugas ultimas potser ne salví una retocantla.

Nota.—En la present *Correspondencia* contestém, ademés de las nostras, algunas de las cartas que sos autors havien envià a l'anterior Empresa y de las que 'ns varem incautar ab aquest fi, per considerar que 'ls col·laboradors no havian pas de sortir perjudicats ab el cambi. Creyém haver fet lo qu'era de justicia.

A López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona

CATALUNYA ARTÍSTICA

SETMANARI IL·LUSTRAT D'ARTS Y LITERATURA

Director: JOAQUIM AYNÉ RABELL

Direcció, Redacció y Administració: — Carrer de Sant Pau, 8, pral. — Teléfono n.º 1836
(Bussó a la porta de la escala)

EN SOS NÚMEROS ORDINARIS PUBLICA:

16 planas de text degut als millors prosistas, poetes y crítics regionals.— 8 de folletí literari.—
Gravats y dibuixos de notables artistes.

Confecciona sovint números extraordinaris.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ: BARCELONA, trimestre 2 pessetas.—FORA, mitj any 4 pessetas.

EXTRANGER un any 12 franchs.—NÚMERO CORRENT, 15 cèntims.—NÚMERO ATRASSAT, 20 cèntims

ANIS DEL MOND

es l'únich Anis que obté 'ls primers premis en totas las EXPOSICIONS UNIVERSALS y que s'exporta a tots els pahissos del mon.

VICÉNS BOSCH ☿ ☿ ☿ BADALONA

Dipòsit, Banys Nous, 15 - BARCELONA

res/13